

A Model for Preventing and Combating Smuggling of Goods and Currency Based on the Idea of the Supreme Command of the Armed Forces¹

Seyed Ahmad Mousavi,² Hassan Bakhtiari³, Abdullah Hindi⁴, Abedin Safari Kakroodi⁵

Received: 2020/09/08 Accepted: 2021/01/26

Abstract

Background and Aim: The phenomenon of trafficking and its destructive impact on legal production, trade, investment and employment endanger economic security and must be seriously combated, and the premise of this struggle is a model of prevention and struggle. This study was conducted in order to identify and present a model for preventing and combating smuggling of goods and currency based on the idea of the Supreme Command of the Armed Forces.

Method: This research is applied in terms of purpose and descriptive in terms of method, which was done with a qualitative approach. In this study, the statements, rulings and decrees of the Supreme Leader from June 1989 to the end of 2017 were the source of research. The data collection tool was phishing and the data analysis method was qualitative content analysis with inductive approach. In order to evaluate the reliability of the research (research reliability), the second coding method was used and the agreement coefficient between the coders using the Holstie method was 0.95.

Results: Based on the research findings, the model of prevention and fight against smuggling of goods and currency in four dimensions of management and implementation, legislative, cultural - social and judicial, was designed with 25 main categories and 63 sub-categories. Executive categories include increasing the risk of trafficking, the use of intelligent anti-trafficking systems, the fight against organized trafficking, and the destruction of smuggled goods.

Conclusion: The research findings show that the model derived from the thought of the Supreme Leader of the Revolution has a comprehensive view of the executive, legislative, cultural, social and judicial dimensions and can be appropriate to policies as a suitable model in preventing and combating smuggling of goods and currency. This model by the organizations responsible for combating smuggling of goods and currency can be an effective step to achieve the goals of this fight.

Keywords: template, prevention of smuggling, fight against smuggling, Supreme Leader

1. This article is taken from the doctoral dissertation in the field of crime prevention at the Command and Staff College of Amin Police University.
2. PhD student in Crime Prevention Management, Faculty of Command and Staff, Amin Police University. Tehran. Iran. Email: ahmadseyed1355@gmail.com
3. Associate Professor of Strategic Management, Faculty of Command and Staff, Amin Police University. Tehran. Iran. Email: hendiani.s1343@gmail.com
4. Associate Professor of Strategic Management, Faculty of Command and Staff, Amin Police University. Tehran. Iran. Email: hendiani.s1343@gmail.com
5. Assistant Professor of Criminal Law and Criminology, Amin Police University. Tehran. Iran. Email: a.s.kakroodi@gmail.com

الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز مبتنی بر اندیشه فرماندهی معظم کل قوا^۱

سید احمد موسوی^۲، حسن بختیاری^۳، عبدالله هندیانی^۴ و عابدین صفری کاکرودی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۶/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۱/۰۷

چکیده

زمینه و هدف: پدیده قاچاق و تأثیر مخرب آن در امر تولید و تجارت قانونی و سرمایه‌گذاری و اشتغال، امنیت اقتصادی را به خطر می‌اندازد و باید با جدیت با آن مبارزه کرد و مقدمه این مبارزه، الگوی پیشگیری و مبارزه است. این پژوهش به منظور شناسایی و ارائه الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز براساس اندیشه فرماندهی معظم کل قوا انجام شد.

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی است که با رویکرد کیفی انجام شد. در این پژوهش بیانات، احکام و فرمان‌های مقام معظم رهبری از خرداد سال ۱۳۶۸ تا پایان سال ۱۳۹۸ منبع پژوهش بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها فیش‌برداری و روش تحلیل داده‌ها، تحلیل محتوای کیفی و با رویکرد استقرایی بود. به منظور ارزیابی قابلیت اعتماد پژوهش (پایایی پژوهش) از روش کدگذار دوم استفاده شد و ضریب توافق بین کدگذاران با استفاده از روش هولستی ۰/۹۵ به دست آمد.

یافته‌ها: براساس یافته‌های پژوهش، الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز در چهار بعد مدیریتی و اجرایی، تقنینی، فرهنگی - اجتماعی و قضایی، با ۲۵ مقوله اصلی و ۶۳ مقوله فرعی طراحی شد. از مقولات اجرایی می‌توان به افزایش خطر قاچاق، استفاده از سامانه‌های هوشمند مبارزه با قاچاق، مبارزه با قاچاق سازمان یافته و انهدام کالای قاچاق اشاره کرد.

نتایج: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که الگوی منبعث از اندیشه رهبر معظم انقلاب نگاهی همه‌جانبه به ابعاد اجرایی، تقنینی، فرهنگی - اجتماعی و قضایی دارد و می‌تواند متناسب با سیاست‌های به‌عنوان الگوی مناسب در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز باشد و پیاده‌سازی این الگو توسط سازمان‌های مسئول مبارزه با قاچاق کالا و ارز می‌تواند گامی موثر برای تحقق اهداف این مبارزه باشد.

کلیدواژه‌ها: الگو، پیشگیری از قاچاق کالا، مبارزه با قاچاق کالا، مقام معظم رهبری

□ استناد: موسوی، سید احمد؛ بختیاری، حسن؛ هندیانی، عبدالله؛ صفری کاکرودی، عابدین. (۱۴۰۰). الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز

مبتنی بر اندیشه فرماندهی معظم کل قوا. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت/انتظامی، ۱۶(۱)، صص. ۹-۲۸.

- این مقاله برگرفته از رساله دکتری رشته مدیریت پیشگیری از جرم دانشکده فرماندهی و ستاد دانشگاه علوم انتظامی امین است.
- دانشجوی دکتری مدیریت پیشگیری از جرم، دانشکده فرماندهی و ستاد، دانشگاه علوم انتظامی امین. تهران. ایران. رایانامه: ahmadseyed1355@gmail.com
- استاد مدیریت راهبردی، دانشکده فرماندهی و ستاد، دانشگاه علوم انتظامی امین. تهران. ایران. (نویسنده مسئول). رایانامه: hbakh4039@yahoo.com
- دانشیار مدیریت راهبردی، دانشکده فرماندهی و ستاد، دانشگاه علوم انتظامی امین. تهران. ایران. رایانامه: hendiani.s1343@gmail.com

مقدمه

به نظر ما، امروز مسئله اول کشور، مسئله اقتصاد و مسائل اقتصادی و مشکلات و گره‌های اقتصادی است که اینها بایستی حل بشود (خامنه‌ای، ۱۳۹۵). اولویت مسئله اقتصاد در کشور از منظر مقام معظم رهبری را در نامگذاری سال‌ها توسط معظم له می‌توان مشاهده کرد به نحوی که از سال ۱۳۸۷ به بعد رهبر انقلاب اسلامی در نامگذاری سال‌ها بر مسائل اقتصادی و لزوم پیشرفت اقتصادی کشور تاکید داشتند. به همین دلیل هم سال ۱۳۸۷ با عنوان نوآوری و شکوفایی نامگذاری شد و سال‌های بعد به نام اصلاح الگوی مصرف، جهاد اقتصادی، تولید ملی، اقتصاد مقاومتی، حمایت از کالای ایرانی، رونق تولید و جهش تولید نام‌گذاری شد. معظم له معتقد است که اگر ایران اسلامی از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. قاچاق کالا از یک سو درآمدهای گمرکی دولت را کاهش می‌دهد و از سوی دیگر سبب خروج ارز، کاهش تولید ناخالص ملی، کاهش اشتغال مولد، توزیع ناعادلانه درآمد، کاهش انگیزه سرمایه‌گذاری در بخش تولید، کاهش تولیدات داخلی و مانند آن می‌شود (شاطریان، یعقوبی و نژادی، ۱۳۹۷، ص ۶). افزون بر پیامدهای اقتصادی، از بعد فرهنگی نیز کم‌رنگ شدن تعلقات ملی، اشاعه گسترده فرهنگ بیگانه در داخل، کاهش ملی‌گرایی مصرفی، خودباختگی فرهنگی و مانند آن را می‌توان از دیگر پیامدهای این پدیده نام برد. امروزه، به ویژه در کشورهای در حال توسعه، اندازه اقتصاد زیرزمینی در جهان رو به افزایش است. طبق برخی تخمین‌ها، اقتصاد زیرزمینی ۴۱ درصد تولید ناخالص داخلی را در کشورهای در حال توسعه، ۳۸ درصد تولید ناخالص داخلی در کشورهای در حال گذار و ۱۷ درصد تولید ناخالص داخلی را در کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی تشکیل می‌دهد (مبارک، ۱۳۹۴، ص ۳). پس از ابلاغ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در اواخر سال ۱۳۹۲، براساس ماده ۱۶ قانون، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز مرجع تخصصی ارائه آمار کشفیات قاچاق و برآورد حجم آن تعیین شده است. برابر آخرین آمار اعلام شده در پایگاه اطلاع‌رسانی آن ستاد، در سال ۱۳۹۶ حجم کل قاچاق ۱۲/۹ میلیارد

دلار و در سال ۱۳۹۵ این آمار ۱۲/۶ میلیون دلار برآورد شده است، در حالی که هیئت تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی در گزارش سال ۱۳۹۹، این آمار را در سال‌های یادشده ۲۱/۵ تا ۲۵/۵ میلیارد دلار اعلام کرده است. براساس آمارهای رسمی موجود، کالای قاچاق در سال‌های مختلف از ۲۲ تا ۳۳ درصد از کالاهای وارداتی به کشور را تشکیل می‌دهد و از ۱ تا ۸ درصد آن کشف شده است؛ به عبارتی به‌طور متوسط بخش اعظم کالای قاچاق به بازار داخلی راه پیدا می‌کند (گزارش هیئت تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۹، ص ۴-۳).

با عنایت به نگاه ویژه فرماندهی معظم کل قوا به موضوع اقتصاد کشور، فرمان رهبر معظم انقلاب خطاب به رئیس‌جمهور وقت در مورخ ۱۲/۴/۱۳۸۱، بند ۵ و ۶ فرمان هشت ماده‌ای رهبر معظم انقلاب پیرامون مبارزه با فساد خطاب به سران سه قوه، بندهای ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۹، ۲۲ و ۲۳ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، بندهای ۵ و ۷ سیاست‌های کلی اشتغال، بندهای ۱، ۷، ۸ و ۲۱ سیاست‌های کلی تولید ملی، بند ۶ و ۸ سیاست‌های کلی امنیت ملی (امنیت داخلی)، بند ۱۴ و ۲۳ ضوابط ملی آمایش سرزمین مصوب ۱۳۸۳/۸/۶ هیئت وزیران، سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور، مصوبه شماره ۲۹۸ کمیته سیاست‌گذاری تبلیغات و اطلاع‌رسانی شورای عالی امنیت ملی، مواد مرتبط با قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مواد مرتبط با قانون پنج‌ساله ششم، مواد مرتبط با قانون بودجه سال ۱۳۹۷، تکالیف مرتبط با ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز در «بسته‌های رونق تولید و اشتغال» (ابلاغی رئیس ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی)، پیشگیری و مبارزه قاطع با قاچاق کالا و ارز و تهیه الگوی اسلامی ایرانی این مبارزه، ضرورتی انکارناپذیر است و در این شرایط، طراحی الگوی بومی ایرانی و اسلامی مبارزه با قاچاق کالا و ارز متناسب با شرایط کشور، می‌تواند اثربخشی این مبارزه را افزایش دهد، بنابراین مسئله پژوهش حاضر، شناسایی و طراحی الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری با روش تحلیل محتواست. اهمیت و ضرورت این پژوهش در این است که تهیه و اجرای دقیق و اصولی الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز، می‌تواند در تحقق سالم‌سازی اقتصاد کشور و فراهم آوردن بسترهای پاک و سالم اقتصادی - اجتماعی موثر باشد و با تکیه بر این الگو مجموعه فعالیت‌های سازمان‌های مسئول در پیشگیری و مبارزه با قاچاق، با جامعیت، هدفمندی و روش‌مندی بیشتر و با نگاه راهبردی به بهسازی روابط اقتصادی اجتماعی پیش

خواهد رفت و در صورت نداشتن الگو، فعالیت‌های مختلف سازمان‌های مسئول در بخش‌های مختلف امنیتی، انتظامی، قضایی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی، جامعیت و روزآمدی لازم را نخواهند داشت و بدون داشتن الگو، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران نخواهد توانست برنامه‌های عملیاتی کاربردی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز که در سطح ملی جامعیت، همه‌جانبه‌نگر بودن، هدفمند بودن، پوشش‌دهنده تمامی ابعاد، آثار و تبعات مخرب قاچاق کالا را داشته باشد. بنابراین هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی الگوی مناسب پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری است و به این منظور پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری چگونه است؟ و مقوله‌های اصلی و فرعی آن کدامند؟

پیشینه: زمالادن، کایرات و سئول^۱ (۲۰۱۹) در مقاله‌ای با عنوان «مشکلات فعالیت سازمانی - تاکتیکی مقامات گمرک در مبارزه با قاچاق اقتصادی در حمل و نقل» که جامعه آماری آن شامل اسناد قانونی، سازمانی، تاکتیکی و تحلیل آماری داده‌های گمرکی جمهوری قزاقستان بود، به این نتایج رسیدند که قاچاق کالاهای غیرقانونی و خودروهای ساخت خارج که بیشترین تعرفه مالیاتی را دارند، رایج‌ترین نوع قاچاق است. این امر بیشتر به دلیل فعالیت‌های ناپایدار سازمان‌های مجری قانون برای شناسایی و پژوهش در مورد جرایم گمرکی، نبود پژوهش‌های قابل اعتماد و سوابق آماری ناکافی است. محمد و گیزاو^۲ (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «چالش‌های کنترل کالاهای قاچاق مرزی در اداره درآمد اتیوپی» که جامعه آماری آن شامل کارکنان ایستگاه گمرک هومرا^۳، صادرکنندگان و جامعه بازرگانی محلی، سایر کارمندان آژانس‌های دولتی و همچنین پلیس و نیروهای ویژه فدرال بود، نشان دادند که چالش برانگیزترین عواملی که مانع پیشگیری از کالاهای قاچاق در اداره ایستگاه‌های گمرک هومرا می‌شوند، کمبود نیروی انسانی مناسب، کمبود ایستگاه‌های بازرسی، دانش کم و مهارت ناسازگار با واحد کنترل و شرایط کاری نامناسب است. همچنین مشخص شد که مشارکت در ایستگاه گمرک هومرا و سایر بخش‌های مسئول و تولید و تبادل اطلاعات در پژوهش‌های جنایی و عملیات مشترک بسیار ضعیف است. آقازاده، اردبیلی، عاشوری و مهدوی ثابت (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر وقوع قاچاق کالا در ایران» که جامعه

1. Zhamaladen, Kairath & Saulec
3. humera

2. Mohamed & Gizaw

آماري آن شامل اسناد علمي اقتصادي ثبت شده در پايگاه اطلاعات علمي جهاد دانشگاهي بود، نتيجه گرفتند که يکي از دلایل اصلي قاچاق در شهرهاي مرزي، فقر و بيکاري به دليل افزايش عرضه نيروي کار و کاهش تقاضا براي نيروي کار در بخش رسمي است. مسائل فرهنگي و تمايل مردم به استفاده از محصولات خارجي به دليل کيفيت بهتر باعث جذب مصرف کنندگان مي شود. طبق آيين نامه واردات و صادرات، ترخيص کالا از گمرک و برخي از واردات کالاها منوط به گرفتن مجوز برخي از وزارتخانه ها و سازمان هاي مختلف هستند که اين روند طولاني منجر به قاچاق شده است. منطقي کردن تعرفه هاي واردات و صادرات کالا اين وضعيت مي تواند به بهبود مشکل قاچاق کمک کند. صدي، نجفي و يگانگي (۲۰۱۶) در مقاله اي با عنوان «تبين الگوي پژوهش هاي آينده پيشگيري از قاچاق کالا، با نگاهی به چرخه هاي تجاري، مطالعه موردی جمهوری اسلامی ایران» به اين نتيجه رسيدند که اين پديده در سال هاي اخير در جمهوری اسلامی ايران به دلایل مختلف اجتماعي، اقتصادي و سياسي افزايش يافته است و در سياست هاي تجاري و اقتصادي و به دنبال آن بر کل جامعه، اثرات نامطلوبي گذاشته و در حال وقوع يک بحران است. رضايي، غلامي، عظيم زاده، و صفري کاکرودي (۱۳۹۸) در مقاله اي با عنوان «تبين اجزای ساختاری پليس در پيشگيري از شکل گيري باندهاي قاچاق کالا»، که جامعه آماری آن شامل کارشناسان پليس، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، گمرک و سازمان تعزيرات حکومتي به تعداد ۲۱۵۰ نفر بود، به اين نتيجه رسيدند که پليس براي پيشگيري از شکل گيري باندهاي قاچاق کالا و همچنين نقش آفريني در افزايش توان اقتصاد مقاومتی و تقويت اقتصاد ملي، بايد استفاده از فناوری اطلاعات، تغيير در راهبرد سازماني و تغيير در ساختار سازماني پليس را در اولويت برنامه هاي خود قرار دهد. مزيني و مراد حاصل (۱۳۹۸) در مقاله اي با عنوان «مدیریت بهینه سیاست های کلان اقتصادی (پولی - ارزی) حلقه مفقوده در مبارزه با قاچاق کالا و ارز»، نتيجه گرفتند که هر چند طی اين مدت، دولت خود را ملزم و مقيد به مبارزه با پديده قاچاق دانسته اما سياست هاي کلان به ويژه در حوزه پولی و ارزی برای تشديد پديده قاچاق سامان گرفته و در عمل اقدامات بازدارنده در اين حوزه را بی اثر ساخته است. از اين رو می توان از اين دو بخش (پولی و ارزی) به عنوان حلقه مفقوده در سياست هاي مبارزه و مدیریت قاچاق کالا و ارز یاد کرد. کریمی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «استراتژی های متناسب برای جلوگیری از قاچاق کالا»، که جامعه آماری آن شامل ۸۰۰ نفر از اساتيد حوزه و دانشگاه بود به اين نتيجه رسيد که مهم ترين راهبردهايی که در اين زمينه می توان

نگاشت عبارت‌اند از: ایجاد برنامه‌ریزی و ساختاری اساسی برای بهره‌برداری بهینه از تعدد کادر مجرب در راستای روشنگری و آگاهی‌رسانی در مباحث قاچاق کالا و آسیب‌های آن، تلاش اساسی محلی و ملی در راستای تبیین مسائل اساسی قاچاق کالا و آسیب‌های آن و ارائه و تدوین آن در جامعه و تدوین یک سند چشم‌انداز محلی و ملی و بهره‌گیری از رسانه‌های نوین برای مبارزه با تبلیغات دشمنان در زمینه قاچاق کالا و انجام اقدامات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای جلوگیری از قاچاق. فرجی‌راد، صمدزاده، تقی‌پور و کوهی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «شناسایی و تحلیل بسترهای نهادی قاچاق کالا»، در جامعه‌آماري مدیران و کارشناسان سازمان‌های درگیر با مقوله قاچاق کالا شامل ادارات گمرک، معاونت مبارزه با قاچاق پلیس آگاهی، سازمان تعزیرات حکومتی، اداره اموال تملیکی، راه و ترابری، سازمان صنایع و معادن، سازمان بازرگانی و ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز نتیجه گرفتند که قوانین نتوانسته‌اند به‌عنوان بسترساز برنامه‌ها و اقدامات مداخله‌گرانه در مبارزه با قاچاق عمل کنند. همچنین نتایج نشان داد که تقسیم وظیفه مبارزه با قاچاق کالا بین سازمان‌ها و نهادهای مختلف، فقدان سازوکار هماهنگ‌سازی بین نهادها و سازمان‌های مسئول مبارزه با قاچاق کالا، مشارکت ندادن جامعه و بخش خصوصی که به نحوی می‌توانند در مبارزه با قاچاق کالا تأثیرگذار باشند، نبود برنامه یکپارچه و هماهنگ در مبارزه با قاچاق کالا، تعیین نهادهای متعدد برای امور، توجه ناکافی به تقسیم و امکانات برخی نهادها، تعدد مراجع رسیدگی در طول یکدیگر، از جمله دلایل اساسی شکل‌گیری مشکلات و مسائل سازمانی برای مبارزه با قاچاق کالا هستند. حسینیان، مجیدی و مختار رضایی (۱۳۸۸) در مقاله‌ای با عنوان «عوامل سازمانی مؤثر بر عملکرد کارکنان مبارزه با قاچاق کالای فرماندهی انتظامی استان هرمزگان» که جامعه‌آماري آن ۴۰۰ نفر از کارکنان پایور و مدیران دارای سابقه خدمت در مبارزه با قاچاق کالا در استان هرمزگان، بود به این نتیجه رسیدند که بین پنج متغیر ساختار سازمانی، امکانات و تجهیزات سازمانی، حمایت سازمانی، مهارت شغلی و سبک رهبری آمرانه با عملکرد کارکنان مبارزه با قاچاق کالا رابطه معناداری وجود دارد. به نظر می‌رسد در پژوهش‌های قبلی به موضوع الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز پرداخته نشده است، هرچند در بعضی از مقالات تلاش شده است تا به علل و عوامل قاچاق کالا و راهبردهای پیشگیری و مقابله با قاچاق پرداخته شود، ولی نوآوری این مقاله از این جهت است که الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز را از دیدگاه مقام معظم رهبری که از جامعیت و نگاه ایرانی اسلامی برخوردار

است، بررسی کرده که در نوع خود از نظر موضوع و روش جدید است.

مبانی نظری: قاچاق براساس کنوانسیون ۱۹۷۷ نایروبی^۱، عبارت است از تقلب گمرکی که شامل گذراندن مخفیانه کالا به هر طریقی از مرزهای گمرکی است که بدان وسیله شخص موجب اغفال گمرک و فرار از پرداخت تمام یا بخشی از مالیات‌ها و عوارض مربوط به ورود یا صدور شده یا اجرای ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های موضوع قانون امور گمرکی را نادیده گرفته و یا منافی مغایر با قانون امور گمرکی به دست آورد. عناصر تعریف یادشده عبارت‌اند از:

۱- تقلب گمرکی که خود ناشی از تخلف گمرکی یعنی هر نوع نقض و یا شروع و اقدام به نقض قانون امور گمرکی است؛

۲- گذراندن مخفیانه کالا از مرزهای گمرکی، تعریفی که در بند (۱) ماده (۲۹) قانون امور گمرکی آمده است؛

۳- فرار از تمام یا بخشی از مالیات‌ها و عوارض مربوط به ورود یا صدور کالا؛

۴- نقض مقررات قانونی ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌ها؛

۵- کسب منافی مغایر با قانون امور گمرکی، نظیر استرداد‌های متقلبانه (اوچنیکوف^۲، ۲۰۱۵، ص ۲۱۹).

واژه قاچاق از واژه اسموگلن^۳ آلمانی یا واژه اسموکلن^۴ هلندی (به معنای حمل و نقل کالاها به طور غیرقانونی)، شکل گرفته و به معنی «به دزدکی حرکت کردن» است و به احتمال زیاد در سال‌های ۱۶۰۰-۱۷۰۰ میلادی وارد زبان انگلیسی شده است (رومینا، ۱۳۹۳، ص ۷۵). واژه دیگری که در زبان انگلیسی معادل قاچاق استفاده می‌شود، اصطلاح کانتربند^۵ است که در قرون وسطی در زبان فرانسه رواج داشت و در سال ۱۵۲۹ وارد زبان انگلیسی شد. قاچاق یک تاریخ طولانی و بحث‌برانگیز دارد، شاید قدمت آن به اولین باری است که عوارض گمرکی به هر شکلی اعمال شد یا هرگونه تلاش برای ممنوعیت شکلی از رفت و آمد انجام شده است. قاچاق اغلب با تلاش مقامات برای جلوگیری از واردات برخی کالاهای غیرمجاز یا کالاهایی که مالیات نداده‌اند همراه بوده است. هرچند آنجا، قاچاق مبتنی بر صادرات غیرقانونی

1. international convention on mutual administrative assistance for the prevention, investigation and repression of customs offences

2. Ovchinniko

4 Smokkelen

3. smuggling

5. Contrebande

کالاها صورت گرفته است. در انگلستان، قاچاق برای اولین بار در قرن سیزدهم میلادی، به دنبال ایجاد سیستم ملی گمرک توسط ادوارد اول^۱ در سال ۱۲۷۵، به یک مسئله شناخته شده تبدیل شد (لیپسون و گرس^۲، ۱۹۹۹، ص ۴۶۴-۴۶۸).

سازمان جهانی گمرک این تعریف را برای قاچاق کالا عنوان کرده و اعضای آن سازمان از جمله جمهوری اسلامی ایران آن را پذیرفته‌اند: «قاچاق کالا تخلف گمرکی است، شامل جابه‌جایی کالا در طول یک مرز گمرکی به روش مخفیانه و به منظور فرار از نظارت‌های گمرکی» (آهنگریان ساروکلایی، کثوم و بزی، ۱۳۹۵، ص ۳). قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲، قاچاق کالا و ارز را به این شرح تعریف کرده است: «هر فعل یا ترک فعلی است که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز شود و براساس این قانون و یا سایر قوانین، قاچاق محسوب و برای آن مجازات تعیین شده باشد و در مبادی ورودی یا هر نقطه از کشور حتی محل عرضه آن در بازار داخلی کشف شود». همچنین قانون یادشده قاچاق سازمان‌یافته را چنین تعریف کرده است: «جرمی است که با برنامه‌ریزی و هدایت گروهی و تقسیم کار توسط یک گروه نسبتاً منسجم متشکل از سه نفر یا بیشتر که برای ارتکاب جرم قاچاق، تشکیل یا پس از تشکیل، هدف آن برای ارتکاب جرم قاچاق منحرف شده است صورت می‌گیرد».

اقتصاد قاچاق: نتایج پژوهش رومینا (۱۳۹۲، ص ۱۹۳) نشان می‌دهد که میزان تعرفه بر عرضه و تقاضا نمی‌تواند عامل اساسی قاچاق کالا باشد و متغیرهای دیگری همچون نیازهای شهروندان، تأمین نشدن این نیازها از سوی دولت، ناتوانی تولیدات داخلی در رقابت با کالای مشابه خارجی، تعارض سیستم اقتصادی سطح ملی با سیستم‌های سطح منطقه‌ای و جهانی، سهم عمده بخش صادراتی متکی بر یک کالا، تنوع محیط جغرافیایی یک کشور، تفاوت در سهم اشتغال بین مناطق مختلف یک کشور، فقدان راهبرد پویا و پایای صادرات یا واردات و موارد دیگر از عوامل مؤثر در قاچاق کالا هستند. در مقابل، چوداری^۳ (۲۰۰۰)، یک مدل جایگزین تولید قاچاق را پیشنهاد کرد که در آن اختلاف قیمت به دلیل هزینه عرضه از اهمیت بسیار بالایی به عنوان انگیزه‌ای برای قاچاق برخوردار است. این اختلاف قیمت به دلیل مالیات

1. Edward Longshanks
3. Chowdhury

2. Lipson & Gras

بر مصرف داخلی و عوارض واردات ایجاد می‌شود. چوداری معتقد است که در بنگلادش، قاچاق سیگار باعث کاهش سطح تولید داخلی می‌شود. تولید داخلی سیگار مشمول مالیات بر ارزش افزوده و سایر مالیات بر مصرف است. کاهش مالیات‌های داخلی، تولیدکننده محلی را قادر می‌سازد تا با هزینه کمتری تأمین کند و اختلاف قیمت را که باعث ترغیب قاچاق می‌شود، کاهش دهد.

بر اساس متون موجود، قاچاق کالا را می‌توان از منظرهای قانونی، اقتصادی و جرایم گمرکی، جامعه‌شناسی، جغرافیایی و امنیتی بررسی کرد ولی متون داخلی و خارجی در تعریف قاچاق کالا و ارزش، بیشتر بر دیدگاه اقتصادی و نقض مقررات گمرکی قاچاق کالا تأکید دارند (اوپنیکوف، ۲۱۰۵ و آهنگریان سارو کلایی و بزی، ۱۳۹۵). در اغلب کشورهای مبتلا به قاچاق کالا، نرخ تعرفه به عنوان عامل اساسی این مسأله، تحلیل می‌شود. در صورتی که نرخ تعرفه به عنوان یکی از عوامل گسترش دهنده یا کاهنده به شکلی مقطعی عمل کرده و عامل اساسی قاچاق را باید در نیاز شهروندان دانست. محرک، جریان شکل گرفته پول است که جهت حرکت آن معکوس جریان کالا عمل می‌کند و مکان‌هایی که نیازمند کالا هستند در قبال دریافت کالا پول خود را به مکان‌های تولیدکننده کالا گسیل می‌دارند. قاچاق کالا به سه صورت در مکان مورد نیاز متوقف می‌شود: ۱- نبود پول در فضای مورد نیاز برای دریافت کالا، ۲- توسعه و گسترش تولید داخلی، ۳- مقرون به صرفه نبودن کالای قاچاق در مقابل کالای ورودی از مسیرهای قانونی. هریک از دیگر اشکال مقابله با ورود قاچاق کالا مقطعی بوده و راهکار آن در سه شکل یادشده است. از سوی دیگر به دلیل وجود همیشگی پول در فضاها، جغرافیایی، به دو شکل اخیر باید توجه شود (رومینا، ۱۳۹۳، ص ۱۰۱).

روش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش کیفی است و با استفاده از تحلیل محتوای کیفی با رویکرد استقرایی انجام شد. در این جا هدف پژوهش استقرایی، کمک به پدید آمدن یافته‌های پژوهش از طریق توجه به مضامین مسلط و متداول در داده‌هاست (توماس^۱، ۲۰۰۶، ص ۲). تحلیل محتوای روشی مناسب برای پاسخ دادن به پرسش‌هایی درباره محتوای یک پیام است (سرمد، بازرگان و حجازی، ۱۳۹۱،

ص ۱۳۲). این پژوهش به منظور شناسایی، احصاء و ارائه الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز براساس اندیشه فرماندهی معظم کل قوا انجام شد و جامعه پژوهش همه بیانات، احکام و فرمان‌های مقام معظم رهبری از خرداد سال ۱۳۶۸ تا پایان سال ۱۳۹۸ هجری شمسی است که در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار معظم له منتشر شده است. نمونه پژوهش ۷۶ متن موجود در پایگاه اطلاع‌رسانی یادشده است که در آنها از کلیدواژه قاچاق کالا استفاده شده است که براساس روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. واحد ثبت، بیانات فرماندهی معظم کل قوا و واحد تحلیل پاراگراف است. قابلیت اعتماد داده‌ها مستلزم آن است که دست کم دو کدگذار به‌طور مستقل رشته بزرگ ممکن از واحدهای ضبط را با اصطلاحات مشترکی توصیف کنند (کریپندورف^۱، ۱۳۹۵، ص ۱۸۰، کلارک و کرسول^۲، ۱۳۹۰، ص ۱۴۹ و هولستی^۳، ۱۳۹۵، ص ۲۱۰). در این پژوهش قابلیت اعتماد به طریق کدگذار دوم انجام شد که براساس روش آزمون پایایی هولستی، به شرح رابطه زیر، ضریب توافق ۰/۹۵ به دست آمد.

$$PAO = 2M / (N1 + N2) = 60 \times 2 / (63 + 63) = 95 / 0$$

در فرمول فوق M تعداد کدگذاری‌های مشترک بین دو کدگذار است N1 و N2 به ترتیب کلیه موارد کدگذاری شده توسط کدگذار اول و دوم است. مقدار PAO بین صفر (عدم توافق) و یک (توافق کامل) است و اگر از ۰/۷ بزرگتر باشد مطلوب است.

یافته‌ها

ویژگی‌های توصیفی داده‌های جمع‌آوری شده: مشخصات نمونه‌ای از بیانات و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری شامل عنوان سخنرانی، تاریخ ایراد سخنرانی، تعداد کدهای استخراج شده و منبع سخنرانی‌ها در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. نمونه‌ای از ویژگی‌های داده‌های جمع‌آوری شده

ردیف	عنوان سخنرانی	تاریخ سخنرانی	تعداد کدها	آدرس اینترنتی / منبع
۱	بیانات در دیدار مسئولان نظام	۱۳۹۸/۰۲/۲۴	۱	https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=42512
۲	بیانات در دیدار رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت	۱۳۹۷/۰۶/۰۷	۳	https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=40399
۳	بیانات در دیدار کارگران	۱۳۹۷/۰۲/۱۰	۲	https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=39480

اصول کلی تحلیل داده‌های کیفی را می‌توان شامل فرایندی دانست که تا زمانی که به ارائه یافته‌های معتبر و قابل پشتیبانی منجر شوند تکرار می‌شوند. این مراحل عبارت‌اند از:

۱- آماده‌سازی داده‌ها: در گام نخست، با جستجوی کلیدواژه قاچاق کالا در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بیانات، احکام و فرمان‌های مقام معظم رهبری از خرداد سال ۱۳۶۸ تا پایان سال ۱۳۹۸ هجری شمسی مطالعه و بررسی شد و تعداد ۷۶ نتیجه مرتبط شناسایی و استخراج شد.

۲- سازماندهی و کدگذاری داده‌ها: محقق با توجه به محتوای آشکار و یا پنهان مستتر در هر واحد، مفاهیم گویایی را بدان اطلاق کرد. در این مرحله به ترتیب تاریخ، مفاهیم مرتبط با موضوع شناسایی شده و در قالب پاراگراف به جدول طراحی شده در نرم‌افزار ورد منتقل کرد و پس از ۲۴ صفحه کدگذاری، با روش کدگذاری درون متنی، ۶۳ مقوله فرعی شناسایی شد. در جدول ۲ نمونه‌ای از کدگذاری مرحله اول درج شده است.

جدول ۲. نمونه‌ای از کدگذاری مرحله اول

مستندات	مقوله فرعی	مفهوم / مضمون	متن
۱۳۸۳/۶/۴	مبارزه کارآمد	مبارزه با قاچاق به صورت کارآمد و بنیانی	شما کارهای جدیدی را امسال شروع کردید که به نظر من کارهای خوبی است: مبارزه با قاچاق به صورت کارآمد و بنیانی

سپس کدهای ایجادشده در دور نخست در تعداد کمتری از دسته‌ها، گروه‌بندی شدند. روش کار بدین صورت است که کدهای مرحله نخست براساس مشابهت در کنار هم قرار می‌گیرند و واحدها و دسته‌های

بامعناتری را برای تحلیل فراهم می‌سازند. در این مرحله ۲۵ مقوله اصلی شکل گرفت. می‌توان گفت این مدل‌ها گونه‌ای از فراکدها هستند که مجموعه‌ای از کدهای مشابه را توضیح می‌دهند. در جدول ۳، نمونه‌ای از کدگذاری مرحله دوم نشان داده شده است.

جدول ۳. نمونه‌ای از کدگذاری مرحله دوم

مقولات اصلی	مقولات فرعی مشابه
مشارکت مردم و مسئولان در مبارزه	مشارکت همه دستگاه‌ها، همکاری سایر قوا با دولت، حمایت مجلس از مبارزه با قاچاق، حمایت همگانی از مبارزه و همکاریهای قضایی و انتظامی

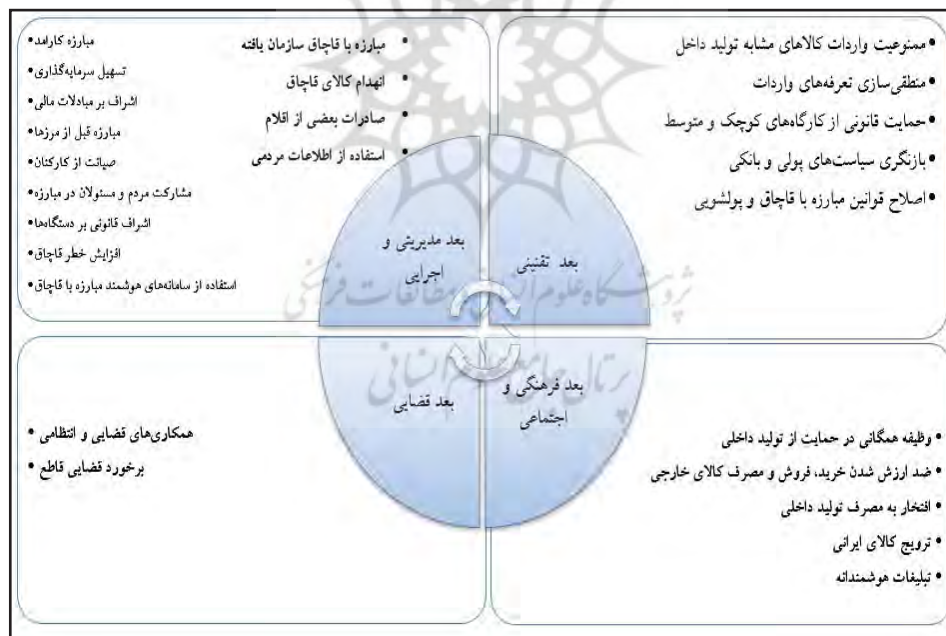
در مرحله سوم، با توجه به موضوع پژوهش، مقولات اصلی با توجه به سنخیت و ماهیت آنها به ۴ بعد، مدیریتی - اجرایی، فرهنگی - اجتماعی، تقنینی و قضایی تقسیم شد و الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری در ۲۵ مقوله اصلی و ۴ بعد، شناسایی و طراحی شد. در جدول ۴ مقوله‌های اصلی و ابعاد الگوی یادشده نشان داده شده است. همچنین در شکل ۲، الگوی نهایی ارائه شده است.

جدول ۴. عناوین ابعاد، مقوله‌ها و تعداد زیرمقوله‌های الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری

ردیف	بعد	مقوله	تعداد زیرمقوله
۱	مدیریتی و اجرایی	مبارزه کارآمد	۱۱
		صیانت از کارکنان	۱
		تسهیل سرمایه‌گذاری	۲
		اشراف بر مبادلات مالی	۱
		مبارزه قبل از مرزها	۴
		مشارکت مردم و مسئولان در مبارزه	۴
		اشراف قانونی بر دستگاه‌ها	۲
		افزایش خطر قاچاق	۲
		استفاده از سامانه‌های هوشمند مبارزه با قاچاق	۳
		مبارزه با قاچاق سازمان‌یافته	۳
		انهدام کالای قاچاق	۳
		صادرات بعضی از اقلام	۱
استفاده از اطلاعات مردمی	۲		

ادامه جدول ۴. عناوین ابعاد، مقوله‌ها و تعداد زیرمقوله‌های الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری

۵	ممنوعیت واردات کالاهای مشابه تولید داخل	تقنینی	۲
۲	منطقی‌سازی تعرفه‌های واردات		
۲	حمایت قانونی از کارگاه‌های کوچک و متوسط		
۲	بازنگری سیاست‌های پولی و بانکی		
۲	اصلاح قوانین مبارزه با قاچاق و پولشویی		
۶	وظیفه همگانی در حمایت از تولید داخلی	فرهنگی و اجتماعی	۳
۲	ضد ارزش شدن خرید، فروش و مصرف کالای خارجی		
۳	افتخار به مصرف تولید داخلی		
۳	ترویج کالای ایرانی		
۳	تبلیغات هوشمندانه	قضایی	۴
۲	همکاری‌های قضایی و انتظامی		
۳	برخورد قضایی قاطع		



شکل ۲. الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز مبتنی بر اندیشه مقام معظم رهبری

بحث و نتیجه گیری

قاچاق کالا و ارز به علت آثار منفی بر حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سیاسی کشورها، در سراسر جهان مورد توجه قرار گرفته و کشورهای مختلف، متناسب با سیاست جنایی اتخاذ شده خود در حال مبارزه با این پدیده هستند. در این شرایط، طراحی الگوی بومی مبارزه با قاچاق کالا و ارز متناسب با شرایط کشور، می‌تواند اثربخشی این مبارزه را افزایش دهد، بنابراین مسئله این پژوهش شناسایی و طراحی الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز از دیدگاه مقام معظم رهبری با روش تحلیل محتوا است. مطالعه پیشینه موضوع نشان داد که در سطح داخلی و مطالعات خارجی از نظر موضوع و روش به این مسئله پرداخته نشده است. بکارگیری الگوی بومی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز توسط ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز، نیروی انتظامی و سایر سازمان‌های مسئول در این زمینه می‌تواند ضمن جلوگیری و کاهش زنجیره قاچاق کالا و ارز به توسعه پایدار همه جانبه کشور در ابعاد اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی کمک کند.

سازماندهی، کدگذاری و تحلیل داده‌ها، ۶۳ مقوله فرعی، ۲۵ مقوله اصلی و ۴ بعد را مشخص کرد و براساس آن الگوی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز تهیه و ارائه شد. بعد مدیریت و اجرایی شامل ۱۳ مقوله، بعد تقنینی شامل ۵ مقوله، بعد فرهنگی و اجتماعی شامل ۵ مقوله و بعد قضایی شامل ۲ مقوله است. به نظر می‌رسد بیشترین تاکید مقام معظم رهبری بر بعد مدیریتی و اجرایی پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا است، زیرا بیشترین مقوله‌های اصلی مستخرج از فرمایشات ایشان در این بعد قرار می‌گیرند. معظم له به مبارزه کارآمد، جدی و قاطع با قاچاق کالا تاکید زیادی فرموده‌اند. بنابراین، وظیفه قوه مجریه و در راس آن، ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز که براساس قانون وظیفه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت در حوزه امور اجرایی، پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز را به عهده دارد سنگین تر است. ایشان در زمینه اهمیت مبارزه با قاچاق کالا و ارز می‌فرمایند «پدیده قاچاق و قاچاق‌فروشی، ضربه به اقتصاد و هویت ملی کشور و همه برنامه‌ریزی هاست». همچنین فرموده‌اند: «واقعاً قاچاق، خنجری است که به پشت نظام وارد می‌شود. در فرمایشات معظم له در ارتباط با قاچاق کالا و ارز ۱۰ بار به مبارزه جدی، کارآمد و قاطع یا مفاهیم مشابه که نشان‌دهنده لزوم مبارزه جدی و مدیریت قوی در مبارزه با قاچاق کالا و ارز است، اشاره شده است. فرماندهی معظم کل قوا در این زمینه فرموده‌اند «باید قوی‌ترین اشخاص را مأمور این کار کرد

و دولت، ضمن تقویت دستگاه‌های ذی ربط، با قدرت با قاچاق سازمان یافته مقابله و برخورد کند». معظم له به مبارزه با قاچاق سازمان یافته تاکید داشته و فرموده‌اند «من قاچاق‌های سازمان یافته بزرگ را می‌گویم؛ ده‌ها کانتینر یا صدها کانتینر اجناس گوناگون قاچاق وارد کشور بشود؟ خب، باید برویم برخورد کنیم با اینها». ایشان برای افزایش خطر قاچاق کالا فرموده‌اند «وقتی شما آن باند قاچاقچی را پیدا می‌کنید و آن جنس کلان قاچاق را که چند هزار تن وزن آن است، وارد کشور می‌کنید، این جنس را جلوی چشم همه آتش بزنید». ایشان در ادامه می‌فرمایند «البته بعضی از مرتب‌تین با این مسائل، به ما گفتند که بعضی از این اقلام را می‌شود باز صادر کرد، [یعنی] برگرداند و صادر کرد؛ خیلی خب، این را حرفی ندارم». موضوع انهدام و آتش زدن کالای قاچاق مکشوفه برای اولین بار توسط مقام معظم رهبری در سال ۹۵ جهت افزایش خطر مبارزه با قاچاق کالا و ارزش مطرح شد که دارای نوآوری است و در صورت اجرایی شدن مناسب این فرمان، می‌تواند آثار خوبی در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارزش داشته باشد.

یکی از مقوله‌های مهم در بعد تقنینی این الگو که مورد تاکید مقام معظم رهبری است، ممنوعیت واردات کالاهای مشابه تولید داخل است. معظم له می‌فرمایند «واردات کالاهایی که در داخل به اندازه کافی تولید می‌شوند، باید حرام شرعی و قانونی شناخته شود». از دیدگاه مقام معظم رهبری، اهمیت ممنوعیت واردات کالاهای مشابه تولید داخل به قدری زیاد است که می‌فرمایند باید حرام شرعی و قانونی شناخته شود. هرچند براساس ماده ۱۶ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب سال ۹۸، وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است ثبت سفارش کالاهای مصرفی و بادوام خارجی دارای مشابه ایرانی را که با کیفیت مناسب و به میزان کافی تولید شده باشد تا پایان مدت قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ممنوع نموده و یا براساس ماده ۲۲ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور از موانع تعرفه‌ای و فنی برای مدیریت واردات استفاده کند و براساس ماده ۱۷ آن قانون، دستگاه‌های دولتی علاوه بر الزام به خرید کالاها و خدمات از فهرست توانمندی‌های محصولات داخلی در تدارک و تأمین کالاهای مصرفی، مصرفی بادوام، تجهیزات و تأسیسات غیرطرحی (پروژه‌ای) مورد نیاز خود، ملزم به خرید محصولات داخلی و کالاهای ایرانی هستند، ولی باید دید آیا این قانون - که بنا به اهمیت و ضرورت آن باید در سال‌های گذشته به تصویب می‌رسید - در عمل به خوبی اجرا می‌شود یا خیر؟

یکی دیگر از موضوعات مورد تاکید مقام معظم رهبری در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارز، اصلاح قوانین و مقررات مبارزه با قاچاق و پولشویی است که به نظر می‌رسد، تقویت هماهنگی بین سازمانی برای مبارزه با قاچاق، پولشویی و فرار مالیاتی که سه جرم مرتبط با هم هستند، از اصلاحات ضروری در این قوانین باشد. ایشان «اشراف و اعمال قدرت دولت بر مبادلات مالی برای جلوگیری از عملیات مخرب نظیر قاچاق و پولشویی» را ضروری دانستند و با اشاره به برخی تخلفات انجام شده در استفاده از ارز دولتی فرمودند «باید با سامانه‌های مربوط و یا مقررات قانونی جلوی چنین تخلفات آشکاری گرفته شود». در بعد فرهنگی و اجتماعی این الگو، وظیفه همگانی حمایت از تولید داخلی مورد تاکید مقام معظم رهبری است، ایشان در این زمینه می‌فرمایند «تولید داخلی بایستی به عنوان یک چیز مقدس شمرده بشود. حمایت از تولید داخلی باید یک وظیفه شناخته بشود؛ همه خودشان را موظف بدانند از تولید داخلی حمایت بکنند». همچنین می‌فرمایند: «با تعصب دنبال کالای ایرانی بگردید؛ فروشنده، کالای ایرانی بفروشد؛ خریدار، کالای ایرانی بخرد؛ مسئولین تولید ایرانی را کمک کنند و حمایت بکنند و از واردات و قاچاق جلوگیری کنند». در بعد قضایی این الگو هم بر خورد قضایی و انتظامی قاطع و همکاری‌های قضایی و انتظامی مورد تاکید معظم له است و در فرمان صادره در سال ۱۳۸۱ خطاب به رئیس جمهور وقت می‌فرمایند: «بر خورد قضایی و انتظامی، قاطع و در ارتباط کامل با تصمیم‌گیری‌های آن کانون مرکزی باشد. بدیهی است که دستگاه قضایی از یک سو و دستگاه‌های انتظامی و احیاناً نظامی از سوی دیگر وظیفه دارند در این امر مهم همکاری کامل داشته باشند». بررسی تطبیقی الگوی به دست آمده، با نتایج پژوهش‌هایی که در پیشینه آمده است، نشان می‌دهد که در بعد مدیریتی و اجرایی، مقوله‌های تسهیل سرمایه‌گذاری و اشراف بر مبادلات مالی با نتایج به دست آمده در تحقیق آقازاده (۲۰۱۷)، فرجی‌راد و همکاران (۱۳۹۷) همسوست. مقوله‌های مشارکت مردم و مسئولان در مبارزه با قاچاق کالا و اشراف قانونی بر دستگاه‌ها با نتایج پژوهش زمالادن و همکاران (۲۰۱۹)، محمد و همکاران (۲۰۱۷)، فرجی‌راد و همکاران (۱۳۹۷)، مطابقت دارد. مقوله‌های مبارزه کارآمد، مبارزه قبل از مرزها، افزایش خطر قاچاق، استفاده از سامانه‌های هوشمند مبارزه با قاچاق، مبارزه با قاچاق سازمان یافته و استفاده از اطلاعات مردمی با نتایج پژوهش‌های محمد و همکاران (۲۰۱۷)، رضایی و همکاران (۱۳۹۸)، فرجی‌راد و همکاران (۱۳۹۷)، حسینیان و همکاران (۱۳۸۸) هم‌راستاست. این پژوهش، ضمن توجه به ابعاد مختلف مدیریت و اجرایی، مقولات جدیدی از جمله انهدام

کالای قاچاق، صادرات برخی از اقلام و صیانت از کارکنان را مطرح کرده و در بعد تقنینی، مقوله‌های ممنوعیت واردات کالاهای مشابه تولید داخل و حمایت قانونی از کارگاه‌های کوچک و متوسط منحصر به الگوی این پژوهش است. منطقی‌سازی تعرفه‌های واردات، بازنگری سیاست‌های پولی و بانکی، اصلاح قوانین مبارزه با قاچاق و پولشویی از مقوله‌هایی است که با پژوهش‌های آقازاده و همکاران (۲۰۱۷) و مزینی و همکاران (۱۳۹۸) هم‌راستایی دارد. مقوله‌های وظیفه همگانی حمایت از تولید داخلی، ضد ارزش شدن خرید، فروش و مصرف کالای خارجی، افتخار به مصرف تولید داخلی، ترویج کالای ایرانی، تبلیغات هوشمندانه با نتایج پژوهش‌های آقازاده و همکاران (۲۰۱۷)، کریمی (۱۳۹۷)، فرجی‌راد و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت دارد. مقوله‌های همکاری‌های قضایی و انتظامی و برخورد قضایی قاطع با نتایج تحقیقات محمد و همکاران (۲۰۱۷)، رضایی و همکاران (۱۳۹۸)، فرجی‌راد و همکاران (۱۳۹۷) مطابقت دارد. برخی از سیاست‌های ارایه شده در کشورهای خارجی برای مبارزه با قاچاق کالا و تجارت غیرقانونی بیشتر نگاهی اقتصادمحور به قاچاق کالا داشته و از جنبه‌های دیگر غافل بوده است، ولی در این الگو غیر از ابعاد اقتصادی قاچاق، به ابعاد انسانی، سازمانی، اجتماعی و شرعی موضوع هم پرداخته شده است. بر همین اساس پیاده‌سازی مناسب این الگو توسط سازمان‌های مسئول مبارزه با قاچاق کالا و ارزش می‌تواند گامی موثر برای تحقق اهداف این مبارزه باشد.

پیشنهادها: با عنایت به ضرورت استفاده از الگوی جامع در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارزش در راستای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، پیشنهادهای زیر ارایه می‌شود:

- تهیه دستورالعمل جامع بکارگیری مشارکت‌های اجتماعی و حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد در پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارزش توسط ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارزش؛

- آسیب‌شناسی فرآیندها و روش‌های موجود در کلیه حوزه‌های مرتبط با قاچاق کالا و ارزش مبتنی بر مبارزه کارآمد و مدیریت تحول‌گرا؛

- راه‌اندازی سامانه جامع عملیات پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالا و ارزش توسط پلیس امنیت اقتصادی نیروی انتظامی برای مدیریت یکپارچه همه اقدامات رده‌های نیروی انتظامی در این مأموریت؛

- افزایش خطرپذیری و مقابله موثر با قاچاق کالا و ارزش، از طریق ارتقاء سازوکارهای مقابله هدفمند و بهبود کیفیت تشکیل و رسیدگی به پرونده‌های قاچاق و اجرای احکام.

فهرست منابع

- آهنگریان ساروکلایی، کثوم و بزى، طاهره. (۱۳۹۵). بررسی علل قاچاق کالا و راهکارهای مبارزه با آن و قوانین مربوطه. *اولین همایش ملی علوم/انسانی با رویکرد مدیریت و اقتصاد مقاومتی، شرکت علمی پژوهشی و مشاوره‌ای آینده‌ساز، ساری*. قابل بازیابی از: <https://www.civilica.com/Paper-MSICONF01-MSICONF>
- حسینیان، شهمت؛ مجیدی، عبدالله و مختار رضایی، رجبعلی. (۱۳۸۸). عوامل سازمانی مؤثر بر عملکرد کارکنان مبارزه با قاچاق کالای فرماندهی انتظامی استان هرمزگان. *فصلنامه پژوهش‌های مدیریت/انتظامی*، ۴(۱)، صص ۵۲-۷۲. قابل بازیابی از: http://pmsqj.rjl.police.ir/article_92288.html
- خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۵). بیانات در دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیأت دولت در تاریخ ۹۵/۶/۳، پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله العالی). مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی. قابل بازیابی از: <https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=34162>
- رضایی، محسن؛ غلامی، حسین؛ عظیم زاده، شادی و صفری کاکرودی، عابدین. (۱۳۹۸). تبیین اجزای ساختاری پلیس در پیشگیری از شکل‌گیری باندهای قاچاق کالا. *فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*، ۱۴(۵۳)، صص ۵۵-۸۴. قابل بازیابی از: http://icra.rjl.police.ir/article_20150.html
- رومینا، ابراهیم. (۱۳۹۲). نقد تئوری تعرفه‌ای قاچاق کالا و ارائه نظریه جدید. *فصلنامه آفاق امنیت*، ۵(۱۸)، صص ۱۹۳-۲۰۶. قابل بازیابی از: https://ps.ihu.ac.ir/article_200430.html
- رومینا، ابراهیم. (۱۳۹۳). تبیین نظری قاچاق کالای ورودی و مدیریت آن در کشورها. *فصلنامه ژئوپلیتیک*، ۱۰(۱)، صص ۸۳-۱۰۵. قابل بازیابی از: http://journal.iag.ir/article_55981.htm
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس و حجازی، الهه. (۱۳۹۱). *روشنی‌های پژوهش در علوم رفتاری*. تهران: نشر آگه.
- شاطریان، محسن؛ یعقوبی، داریوش و نژادی، اعظم. (۱۳۹۷). بررسی دلایل گرایش به مصرف کالاهای قاچاق و راهبردهای مقابله با آن در ایران. *فصلنامه مجلس و راهبرد*، ۲۵(۹۶)، صص ۵-۳۳. قابل بازیابی از: http://nashr.majles.ir/article_284.html
- فرجی راد، خدر؛ صمدزاده، حسن؛ تقی‌پور، حمیدرضا و کوهی، نادر. (۱۳۹۷). شناسایی و تحلیل بسترهای نهادی قاچاق کالا. *پژوهشنامه نظم و امنیت/انتظامی*، ۱۱(۱)، صص ۱۰۱-۱۲۸. قابل بازیابی از: http://journals.police.ir/article_18727.html
- کریمی، جعفر. (۱۳۹۷). استراتژی‌های متناسب برای جلوگیری از قاچاق کالا. *دوماهنامه اقتصاد پنهان*، ۴(۱۳)، صص ۱۲۴-۱۴۷. قابل بازیابی از: http://hem.epe.ir/article_93841.html
- کرپیندورف، کلوس. (۱۳۹۵). *تحلیل محتوا: مبانی روش‌شناسی، هوشنگ نایی، مترجم*. تهران: نشر نی.
- کلارک، ویکی پلانو و کرسول، جان دبلیو. (۱۳۹۰). *روش‌های پژوهش ترکیبی*. علیرضا کیامنش و جاویدسرای، مجرمان. تهران: نشر آبیژ.
- مبارک، اصغر. (۱۳۹۴). برآورد فرار مالیاتی ناشی از قاچاق در ایران: روش مدل‌سازی معادلات ساختاری. *مجموعه مقالات نهمین همایش سیاست‌های مالی و مالیاتی ایران*. قابل بازیابی از: <https://www.sid.ir/Fa/Seminar/ViewPaper.aspx?ID=88740>
- مجلس شورای اسلامی. (۱۳۹۹). *گزارش تحقیق و تفحص از مبارزه با قاچاق کالا و ارز*. قابل بازیابی از: <https://www.icana.ir/Fa/News/446742>
- مزی‌نی امیرحسین و مرادحاصل، نیلوفر. (۱۳۹۸). مدیریت بهینه سیاست‌های کلان اقتصادی (پولی-ارزی)، حلقه مفقوده در مبارزه با قاچاق کالا و ارز. *دوماهنامه اقتصاد پنهان*، ۱۳(۱۳)، صص ۱۴۹-۱۶۸. قابل بازیابی از: http://hem.epe.ir/article_93842.html

هولستی، ال رادولف. (۱۳۹۵). تحلیل محتوی در علوم/جتماعی و انسانی. نادر سالارزاده امیری، مترجم. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.

Aghazadeh Alireza., Ardebili Mohammadal., Ashouri Mohammad, Mahdavisabe Mohammadali. (2017). Investigating the Effective Factors on the Occurrence of Smuggled Goods in Iran. *Journal of Politics and Law*, 10(5), pp 17-23. Retrieved from: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/jpl/article/view/71083>

Chowdhury, F. L. (2000). Smuggling, Tax Structure and The Need for Anti-Smuggling Drive, *Fiscal Frontier*, vol VI, Dhaka.

Lipson, E, Gras NSB. (1999). The Early English Customs System: A Documentary Study of the Institutional and Economic History of the Customs from the Thirteenth to the Sixteenth Century, *The Economic Journal*, 29(116), pp 464-468. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/2223356?seq=1>

Mohamed, Zemzem, Adem. (2017). Challenges of Cross Border Contraband Goods Control in Ethiopian Revenue and Customs Authority the Case of Humera Customs Station Office, *European Journal of Business and Management*, 9(13), pp 80-86. Retrieved from: <https://www.iiste.org/Journals/index.php/EJBM/article/view/36854/37894>

Ovchinniko, Sergey. (2015). Definition of Customs Offences in International Law, *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(3), pp 219-224, Retrieved from: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2663053

Sadri, Roshanak., Najafi, Amir., Yeganegi, Kamran. (2016). explaining future research model of goods smuggling prevention with a look at business cycles case study; Islamic republic of Iran. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 6(2), pp 704-713. Retrieved from: <https://www.researchgate.net/publication/333163697>

Thomas, David R. (2006). A General inductive approach for qualitative data analysis. *American Journal of Evaluation*, 27(2), pp 237-246. Retrieved from: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1098214005283748>

Zhamaladen., Ibragimov, Kapsalyamov., Kairat & Kapsalyamova, Saule. (2019). Problems of organizational-tactical activity of customs authorities in combating economic smuggling on transport. *Procedia Computer Science*, 149(19), pp 491-499. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050919301759>